

dpb DIVADLO
PĚTRA
BEZRUČE

NEVĚSTA

Odehrává se tam, kde jednou bude všude...

Autor a režie — MARTIN FRANTIŠÁK

Dramaturgie — VLADIMÍR ČEPEK

Výprava — MAREK CPIN

Hudba — VLADIMÍR FRANZ

(Soprán saxofon, tenor saxofon, basklarinet, flétna — MICHAL ŽÁČEK, housle — IVO HALKOCI, violoncello — TEREZIE KOVALOVÁ, bicí — ERIK HAJTMÁNEK, kytara — RADIM VANĚK, piano — VLADIMÍR FRANZ)

Premiéra 12. listopadu 2010 v Divadle Petra Bezruče

Matka Javorková, přivandrovalkyně z Valašska — ZDENA PRZEBINDOVÁ

Anna Javorková, dcera přivandrovalkyně — PAVLA GAJDOŠÍKOVÁ

Starý Kučera, bývalý starosta — JOSEF KRÁLÍK j.h.

Starosta, jeho syn, současný starosta — PŘEMYSL BUREŠ

Učitel Bártek, přivandrovalec z Brna — JAN VÁPENÍK

Olga Konvičná, odebraná dcera Anny Javorkové — MARKÉTA HAROKOVÁ

Jana Kučerová, starostova žena — MARCELA ČAPKOVÁ

Vlastík, jejich syn, student právnické fakulty — LUKÁŠ MELNÍK

Urban, zastupitel, přivandroval z Hané — DUŠAN URBAN

Pavelka, zastupitel, majitel autobazaru, přivandroval z Ostravy — TOMÁŠ DASTLÍK

Tipánková, zastupitelka, malířka, přivandrovala z Kysuc — TEREZA VILIŠOVÁ

Martin Františák

Martin Františák se narodil 5. března 1974 ve Valašském Meziříčí, kde v útlém mládí působil jako textař a performer v několika undergroundových seskupeních. Vystudoval divadelní fakultu JAMU v Brně, obor dramatická výchova, poté, jako student Arnošta Goldflama, činoherní režii. Režiruje v divadlech od Ostravy po Cheb. Byl šéfrežisérem brněnského divadla pro děti Polárka, dnes je uměleckým šéfem a režisérem Divadla Petra Bezruče v Ostravě. V Ostravě zatím nastudoval tyto inscenace: *Macbeth*, *Job*, *Bezruč?!*, *Taťka střílí góly* a *Cyrano*.

Kromě moravských a slezských scén působil a působí jako režisér například v Divadle v Dlouhé, v Národním divadle nebo v Divadle na Vinohradech (vše v Praze). Jako autor se ostravskému publiku představil svoji prvotinou *Doma*, která byla ve formě inscenovaného čtení uvedena před dvěma lety – v červnu 2008 – jako součást projektu *Sedm statečných na jedné ose*. Text se pak dočkal inscenace v Národním divadle v Praze. Hra *Nevěsta*, respektive jedna ze starších verzí tohoto textu, byla uvedena také jako inscenované čtení v Činoherním studiu v Ústí nad Labem v červnu 2009, opět coby součást *Sedmi statečných na jedné ose*.

Je vůdčí uměleckou osobností divadelního souboru Jana Honsy v Karolině, kde se *Nevěsta* dočkala svého prvního uvedení.

Marek Cpin

Marek Cpin (1979) vystudoval scénografii na JAMU, hned po absolutoriu začal pracovat po divadlech v téměř celé republice – od Chebu po Ostravu. Již na gymnáziu se setkal s režisérem Janem Mikuláškem,

s nímž byl později angažován v brněnském divadle Polárka. Jeho výrazné kostýmy se i v současných hrách vyznačují důslednou stylizací, je to scénograf zásadního jevištního gesta, které z výpravy činí klíčový element. Estetizace však nikdy není samoučelná, spíš dává celku další – pro diváka nečekaný – rozměr.

Vladimír Franz

Prof. Dr. Vladimír Franz, přední český hudební skladatel a malíř, autor scénické hudby a od počátku 90. let vůdčí osobnost nově se utvářející podoby českého postmoderního dramatu.

Svémi scénickými kompozicemi ovlivnil tvorbu nejvýznamnějších představitelů nastupující generace české divadelní režie, mj. J. A. Pitínského, Vladimíra Morávka, Jiřího Pokorného či Sergeje Fedotova. Ve svých scénických skladbách uplatňuje principy vlastní teoretické koncepce autonomní role hudby jakožto jedné z určujících složek dramatu.

Vedle tvorby scénické a hudby k projektům filmovým a televizním se věnuje intenzivně také volné tvorbě. Je autorem monumentálních i komorních hudebních děl, jež zahrnují několik scénických oratorií, zpěvohru, kantáty, písně či madrigaly. Dosavadní vrcholy jeho tvorby představují opery *Ludus Danielis* a *Válka s mloky*, 1.symfonie nazvaná *Písně o samotách* a hudba k baletu *Zlatovláska*.

Malířské dílo Vladimíra Franze se klene od symbolisticky zpracovaných elementárních přírodních motivů a akvarelových impresí až po velkoformátové expresivně-orfické variace na hudební téma a velké „oltářní“ obrazy.

Vladimír Franz se narodil dne 25.května 1959 v Praze. Již během svých studií na Právnické fakultě University Karlovy (1978–82) studoval soukromě malbu u Karla Součka a Andreje Bělocvětova, skladbu u Miroslava Raichla a Vladimíra Sommera, dějiny umění u Jaromíra Homolky a dějiny hudby u Jaromíra

Kincla. V letech 1981–84 byl spoluzakladatelem, scénografem, výtvarníkem a skladatelem autorského divadla Kytka.

V současné době působí jako pedagog Divadelní fakulty AMU, kde již mnoho let vede Kabinet scénické hudby, přednáší rovněž na Filmové fakultě AMU. V letech 1996–2000 stál v čele Akademického senátu AMU. Jako pedagog působil i na brněnské FAVU. Je šestinásobným držitelem ceny Alfreda Radoka (1998, 2000, 2002, 2005, 2006 a 2007) a Ceny Divadelních novin (2001).

Vladimír Čepek

Dramaturg. Ač olomoucký rodák, vyrostl v Ostravě a považuje se za Ostraváka. Vystudoval práva na Univerzitě Palackého v Olomouci a režii/dramaturgii na pražské DAMU. Je spoluzakladatelem divadla M.U.T., dva roky působil v pražském divadle Rokoko (2004–2006), od roku 2006 je dramaturgem a uměleckým šéfem v Činoherním studiu v Ústí nad Labem.

Nevěsta

S autorem a režisérem Martinem Františákem o textu Nevěsta.

Jak vznikl text Nevěsta? Původní impuls byl nález deníků na kopci Santov před desíti lety. Ty deníky jsou snové zápisky dcery o její matce. Poté následovalo dohledávání původu deníků, ze kterého vyšlo najevo, že na Santově žil nějaký Kučera a dvě ženy, matka a dcera, kterým se říkalo nevěsty, což vlastně — s úsměvem na rtech — znamenalo nevěstky. Pak ten příběh dlouho ležel, potom přišla potřeba napsat hru, čemuž předcházela přepis asi tisíce stran deníkových záznamů, ze kterých jsou ve finále čtyři dramatické situace, které se vejdou na pět stránek textu. No a pak šlo o to vytvořit nějaký příběh, který by mohl být výpovědí směrem k dnešku. To se začalo dít před třemi lety. Hra měla mnoho verzí, a dneska poprvé tu hru v klidu režírují bez nějakého osobního vztahu k tomu textu, protože obdiv a okouzlení těmi deníky byl; pravda je, že ty deníky jsou hodně literární, takže v této chvíli se snažíme vytvořit silný dramatický příběh.

Má hra vztah k místu, kde se deníky našly? Projevuje se v ní lokalita vzniku? Lokalita je určující jazykem těch deníků. Deníky se našly na vrchu Santov na Valašsku a jsou psány zajímavým jazykem, dá se říci nářečím. A obsahují krásná slova a slovní obraty: například trpěnka, nebo vozila jsem kozlata v kočárku, zvláštní imaginativní věci, které vychází z měkkosti a ozvláštňení tohoto moravského nářečí.

Příběh se odehrává někde v okolí Valašské Bystřice. Z Valašské Bystřice jsou ty dvě ženy, matka a dcera. Já jsem příběh přesunul někam do pohraničí, protože podnět hledání tématu hry byl v tom, že Valašsko dneska ztrácí své tradiční rituály, tradiční vazby a lidi zůstávají díky zprofanované globalizaci

stále více sami a vykořenění. Takže jsem vytvořil příběh vesnice, která je od začátku vykořeněná, která se osidlovala po druhé světové válce a to pohraničí nebylo daleko, je vlastně už za Mořkovem u Nového Jičína, což je od Valašska jen pár kilometrů. A reálné osudy a výpovědi lidí, kteří v těch místech byli a buď se tam usadili, anebo tam šli jenom rabovat a dělali všechna ta zvěrstva, o kterých ani nechceme mluvit nebo vědět, ty jsou tam cítit taky. Ale šlo mi hlavně o odcizení těch lidí a o jejich snahu v tom světě nějakým způsobem přežít bez toho, aniž by měli své kořeny, ale taky ve snaze objevit své viny.

Jak se projevuje ve hře barevná symbolika? Barevná symbolika tam roli hraje, to by mohl být velký dramaturgický úkol spočítat, kolik barev se ve hře objevuje. Ale nejvíc používané barvy jsou bílá a červená, což vlastně spojuje nevěstu s nevěstkou.

Červená

Červená barva je především barvou vzrušení, a to jak v pozitivním, tak i negativním smyslu. Působí vznešeně, dalším významem je energická akce, dynamika, stimulace, změna a pronikání vpřed. Vzpouru, převrat a revoluci symbolizuje tedy zcela logicky.

V psychologickém významu jsou touto barvou oslovováni lidé silní, energičtí, soběstační a sebevědomí. Naopak pro člověka, jež sám sebe vnímá jako slabého, může červená barva představovat ohrožení.

V reklamě se červená barva využívá jako návnada, přitahuje pozornost, ale může i zneklidňovat. Tato barva má menší koeficient lomu a vzhledem k tomu, že oční čočka je přizpůsobena pro střední oblast vlnových délek, působí předměty a plochy této barvy jako bližší, větší a těžší.

Psychologie červené

Jako dráždivá a provokující je také barvou lidské sexuality, vyjádřené v červených salónech, lucernách či spodním prádle. Červená barva přináší životní sílu, pocit vlastní hodnoty a sebevědomí ve vlastní talenty a schopnosti. Protože dodává aktivitu při zahálčivosti, nechuti k práci či lenosti v učení, mohou na to dbát rodiče při zařizování dětského či studentského pokoje, podnikatelé a zaměstnanci ve svých pracovnách, kancelářích, na pracovištích i ve výzkumných ústavech, neměla by však být dominantní. Červená se dobře hodí také pro billboardy a reklamy, především kvůli upoutání pozornosti. Mnoho lidí si ale také červenou barvu spojuje s krví.

Použití a symbolika červené barvy

Lidská krev (a mnohých zvířat) má červenou barvu, což je způsobeno přítomností hemoglobinu. S tímto faktem zřejmě souvisí další symbolika:

Červená barva symbolizuje hněv, např. ve rčení vidět rudě.

Planeta Mars má načervenalou barvu (kvůli přítomnosti oxidů železa), pro kterou byl asociován s bohem války, Martem.

V křesťanství je červená barva symbolem prolité krve mučedníků, proto se používá jako liturgická barva při jejich památkách.

Historicky, zvláště v tradici antického Říma, je červená či purpurová barva chápána jako barva královská či slavnostní. Odtud též liturgické užití červené barvy při velkých svátcích, které nejsou oslavami mučedníků (např. Květná neděle, Velký pátek, Seslání Ducha svatého).

Červená barva je výrazná, chápe se jako varování či jiná důležitá zpráva.

Červená barva na semaforu (i na jiných místech) znamená stůj.

Červená barva symbolizuje lásku či erotiku (červená knihovna, červené lucerny).

Červená barva symbolizuje socialisty či (hlavně) komunisty.

V čínské tradici je červená barvou štěstí.

Červenou barvou je v účetnictví vyznačen dluh, ztráta (výraz v červených číslech znamená ve ztrátě).

V barevném značení odporů znamená červená barva číslici 2 nebo toleranci $\pm 2\%$.

Červená barva symbolizuje také ocenění nebo uznání: vysokoškolský diplom studentů, kteří prospěli s vyznamenáním, má červené desky (červený diplom).

Valašská Bystřice

Historie obce začíná v roce 1651, kdy byly založeny její pozemkové knihy.

Území obce patřilo ke krásenskému panství hrabat ze Žerotína. V té době bylo území obce řídce osídleno, z větší části ho pokrývaly pralesy. Za třicetileté války se na jejím území ukrývali valašští vzbouřenci. Na horských loukách se usadili valašští kolonizátoři. Přesto můžeme tvrdit, že se území dnešní Valašské Bystřice stalo jedním z posledních osídlených v dnešním Valašsku.

V roce 1676 dostala jméno po říčce, která protékala krajem, a po prvním fojtu: Randýskova Bystřice. Obec byla postupně zalidňována lesními dělníky, kteří káceli pro vrchnost dřevo a levně pak dostali koupit odlesněné paseky. Na nich si vystavěli chudá obydlí a zúrodňovali kamenitou půdu.

Později osada dostala nové jméno – Velká neboli Hrubá Bystřice. V roce 1735 byla v obci zřízena stanice Portášů. Započala tak nejslavnější kapitola dějin Valašské Bystřice. V roce 1772 se začal stavět kostel Nanebevzetí Panny Marie. Zároveň s kostelem byly započaty práce na stavbě fary a školy. Kostel byl dokončen a slavnostně vysvěcen v roce 1779. Před kostelem se nachází významná kulturní památka hroby portášů. Obec proslula především výrobou náradí, náčiní a hraček ze dřeva, zvláštností se staly hračky barvené zakuřováním, nebo-li „čazením“. Bystřičané s nimi obchodovali po širokém okolí, dokonce až ve Vídni a v Prusku. V roce 1834 měla obec 1 573 obyvatel a 191 domů, v roce 1898 žilo v obci 2 191 obyvatel a stálo v ní 303 domů.

Na jaře roku 1919 byly vysazeny před kostelem dvě lípy na počest samostatnosti. Sčítáním lidu v roce 1921 bylo zjištěno, že Velká Bystřice má 2 064 obyvatel. Ve druhé polovině dvacátých let 20. století se Bystřičané opět proslavili portášskou tradicí. S předváděním několika scén se zúčastnili v portášském kroji i s výzbrojí otevírání muzea v Rožnově pod Radhoštěm. V roce 1925 byl změněn název obce na žádost zastupitelstva na Valašskou Bystřici.

Další léta kopírují vývoj Československé republiky. Velkou událostí pro obec bylo v roce 1935 uvedení do provozu Měšťanské jubilejní školy. Do života obce zasáhla 2. světová válka – přes obec v roce 1945 dokonce prošla frontová linie. Následovala hubená léta radostného budování socialismu. Roku 1948 byla zavedena pravidelná autobusová doprava mezi obcí a Rožnovem pod Radhoštěm a k 1. 1. 1954 byly k Valašské Bystřici připojeny Videčské Paseky. Díky tomu stoupl počet obyvatel obce na 2 000 lidí. K oživení rozvoje obce došlo až v 70. letech a 80. letech a pak pokračoval po roce 1989.

V obci vždy býval bohatý spolkový a společenský život. Novým impulsem pro jeho oživení se staly politické změny v listopadu 1989. K „zavedeným“ spolkům a zájmovým organizacím Sboru dobrovolných hasičů, Tělovýchovné jednotě Sokol, Mysliveckému sdružení, Českému zahrádkářskému svazu, divadelním ochotníkům, dechové hudbě, včelařům a dalším – přibýly nové, např. valašský soubor Troják, Sdružení důchodců, Cvičení žen a dívek a Klub podnikatelů. Zásluhou těchto spolků je společenský život v obci bohatý a zajímavý.

Bílá

Bílá barva je koncovým bodem světlosti. Je výrazem čistoty, představuje absolutní svobodu pro všechny možnosti, nové začátky. Znamená osvobození od všeho, co se jeví jako překážka. Je barvou míru, chladu a čistoty. Bílá barva symbolizuje nový začátek. Bílá jako neposkvrněná barva vyznačuje pravdu.

Použití a symbolika bílé barvy

Jako bílí jsou označováni členové bílé rasy, tzn. lidé světlé barvy pleti.

Obecně je bílá symbolem čistoty, neposkvrněnosti.

Bílá barva je jak v západní kultuře, tak např. v Japonsku tradiční barvou svatebních šatů nevěsty.

V čínské a indické tradici je bílá barva smuteční, symbolizuje smrt a je barvou duchů.

Bílá vlajka symbolizuje kapitulaci či příměří, tzn. signalizuje mírové úmysly, obvykle v období války.

Blikající bílé světlo na železničním přejezdu znamená volno.

Jako bílý šum se označuje signál či zvuk, který obsahuje směs signálů všech frekvencí (obdobně jako bílé světlo obsahuje směs světla všech barev).

Bílý je označení jednoho z hráčů (podle barvy jeho hracích kamenů) v mnoha deskových hrách, např. šachu či go. Soupeřovy kameny jsou nejčastěji černé či červené.

V barevném značení odporů znamená bílá barva číslici 9.

— zdroje internet

- inspicie **Michal Weber** / nápověda **Michaela Krejčí** / rekvizity **Tereza Dubová** / garderoba **Lenka Králová** /
vlásenky **Michaela Kadlecová** / světla **Jiří Müller** / zvuk **Pavel Johančík** / šéf výroby **Jan Říha** /
jevištní mistr **Filip Kapusta** / technika **Ondřej Vala, Roman Widenka, Jiří Zahuta**
- program vydala divadelní společnost Petra Bezruče, s. r. o., ke druhé premiéře sezóny 2010–2011 /
textová část programu **Vladimír Čepěk, Zuzana Mildeová** / fotografie **Petr Hruběš, Tomáš Ruta** /
grafický návrh plakátu a programu **Kateřina Wewlorová** / vytiskl proprint, s. r. o., český těšín
- divadlo Petra Bezruče provozuje divadelní společnost Petra Bezruče /
ředitel **Jiří Krejčí** / umělecký šéf **Martin Františák** / manažer **Tomáš Suchánek** /
tajemnice uměleckého provozu **Johana Dubová** / lektor dramaturgie **Zuzana Mildeová** /
divadlo je provozováno za finanční podpory statutárního města Ostrava
- pro Českou republiku autorská práva zastupuje dília,
divadelní, literární a audiovizuální agentura, krátkého 1, 190 00 Praha 9
- projekt je podpořen MK ČR

